

VLADIMIR MARENIĆ (1921–2010)

SVEVIDEĆE OKO VLADIMIRA MARENIĆA¹

Kada je na Sterijinom pozorju 2005. nagrada za životno delo dodeljena Vladimiru Mareniću, slikaru, scenografu i kostimografu, pozvan sam da govorim o njemu i njegovom delu. Poziv sam doživeo kao najveću počast. Istovremeno, smatrao sam da bi bilo neumesno i drsko da u prisustvu velikog umetnika, koji je na Sterijinom pozorju učestvovao od 1975. (godina mog rođenja) – vrednujem ili tumačim njegovo delo. Znam da sam pogrešio, odavno sam shvatio da treba reći, na vreme, sve što čovek ima da kaže o drugome, ako ima da kaže nešto lepo. Danas Vlade Mareniću više nema, a moj dug prema njemu ostao je, i ostaće, nažalost, neizmiren.

Imao sam privilegiju da odrastam u pozorištu. Zato su slike koje čine moj lični ikonostas najčešće prizori pozorišnih scena. Među tim slikama, jedna me opsega već više od trideset godina – slika krvavo crvenog, monumentalnog grotla ispunjenog teskobom, strahom i agresijom, slika scenskog prostora predstave *Makbet* koju je izgradio Vladimir Marenić. To je bila velika predstava², jedna od onih po kojima pamtim beogradsko Narodno pozorište, i velika scenografija – jedna od onih zbog kojih sam opčinjen pozornicom, jedna od dve koje je Vera Ptačkova uvrstila u istoriju Praškog kvadrantenala³. Godine 1991. objavljena je i prestižna *Svetska enciklopedija savremenog*

pozorišta, gde je posebno naglašen doprinos Vlade Mareniću, „čije scenografije odlikuju monumentalna, a ipak funkcionalna rešenja kojima stvara sugestivne scenske ambijente“⁴. Iste godine, naše dugogodišnje poznanstvo pretočilo se u zajednički rad, a zatim u prijateljstvo – kako to već u pozorištu, obično, biva – kada smo zajednički osnivali Yustat (tada, Jugoslovensko društvo za umetnost i tehnologiju pozorišta).⁵ Sada, dvadeset godina kasnije, proučavajući srpsku scenografiju i kostimografiju između 1975. i 1990⁶, ponovo sam suočen s Marenićevim radom i posebno me očarava njegova scenografija za veliku Mijačevu predstavu Sterijine *Ženidbe i udadbe* u Somboru⁷ – „dramaturg scenskog prostora“, kako ga naziva Milenko Misailović, ovde je na delu: „pravi scenograf (koji) i u poznatom otkriva nepoznato“. Vlada Marenić je, kako je rekao Miroslav Belović, „duboko svoj, a uvek nov. Neodoljiv je, iznenađen u svojim transformacijama. Posедуje retku vrlinu pikturalne lakoničnosti, znanje i metaforičnost da razuđenost scenskih zbivanja svede na jedan jedinstven prostor... U njegovoj ‘kutiji sećanja’ žive reformatorske inovacije Apije i Krega“.

Vlada Marenić, čini mi se, jedini je među našim likovnim umetnicima u pozorištu koji je napisao sopstvenu knjigu⁸ i o kome

je napisana knjiga⁹. Što je na koricama ove druge fotografija gospodina Marenića koji, poput ktitora, drži maketu scenografije za predstavu *Makbet* – ne smatram slučajnošću.

Svaka sredina ima ličnosti koje uspostavljaju temeljne vrednosti – u nauci, u društvu, u kulturi... Za našu sredinu, Vladimir Marenić jedan je od onih koji su uspostavili temeljnu vrednost pozorišne umetnosti.

Radivoj Dinulović

Scenograf, slikar, kostimograf, pedagog, zaljubljenik u umetnost. Rođen u Čaglinu, Slavonska Požega. U Beogradu živeo od 1923. godine do smrti. Školu primenjenih umetnosti završio u Beogradu. Pohađao Akademiju likovnih umetnosti, rat prekida školovanje i Marenić se zapošljava u slikarnici Narodnog pozorišta u Beogradu (1942). Prvi put izlaže u Sarajevu 1945. Slikar i scenograf beogradskog Narodnog pozorišta od 1946. do 1950. Scenograf Srpskog narodnog pozorišta i predavač scenografije i pozorišnog slikarstva u Školi za primenjenu umetnost u Novom Sadu od 1950. do 1954. Od 1970. predaje scenografiju i kostim na Umetničkoj akademiji u istom gradu. Scenograf u Narodnom pozorištu u Beogradu od 1954. do 1985, kada je penzionisan.

Prva scenografija – *Pokojnik* B. Nušića, režija Hugo Klajn, NP Beograd, 1948. Prvi tekst o scenografiji ('Dekorska oprema malih pozornica') objavio u *Našoj sceni* 1951. Ostvario 350 scenografija i 55 kostimografija za pozorišta u zemlji i inostranstvu. Sarađivao sa više od stotinu reditelja iz zemlje i inostranstva na dramskim i operским predstavama.

Generalni sekretar Međunarodnog trijenala scenografije i kostima u Novom Sadu (Sterijino pozorje, 1972, 1975) i predsednik Organizacionog komiteta 8. trijenala 1987. Generalni komesar nacionalnog dela izložbe na Praškom kvadrijenalu (1975, 1979, 1985).

Posebni slikarski radovi: tavanica gledališta NP „Toša Jovanović” Zrenjanin (1957), zidna kompozicija u čitaonici Biblioteke

u Pančevu (1958), glavna zavesa u Domu kulture Pirot (1980), glavna zavesa u Centru kulture Kotor (1984).

Nagrade i priznanja (izbor): Sterijina nagrada za kostimografiju (*Nebeski odred*, SNP, 1957), Sterijina nagrada za scenografiju (*Ženidba i udadba*, NP Sombor, 1976), Zahvalnica sa Sterijinom značkom za dugogodišnju predanu saradnju (1981), Sterijina nagrada za životno delo (2005), nagrade na susretima pozorišta Vojvodine, Srbije i BiH (1970, 1971, 1978), Orden zasluga za narod sa srebrnom zvezdom (1973), Velika nagrada Majskog salona Beograda (1981), Oktobarska nagrada Beograda (1982), Zlatna plaketa i povelja Narodnog pozorišta Beograd najzaslužnijim umetnicima za životno delo (1985), Nagrada za životno delo ULUS-a (1987), nagrade na međunarodnim trijenalima pozorišne scenografije i kostima u Novom Sadu. Nosilac je zvanja istaknutog umetnika Srbije (1985).

---

¹ „Razgranato drvo života, plodnosti, ponovnog rađanja, neuništivosti i svevideće oko, neizbežan su i prepoznatljiv potpis Vladimira Marenića” (Milanka Berberović)

² Premijera je održana 27. juna 1975. u Narodnom pozorištu u Beogradu, u režiji Arsenija Jovanovića

³ Vera Ptáčková, *A Mirror of World Theatre*, Theatre Institute, Prague, 1995, str. 128. (osim Marenićevog *Makbeta*, prikazana je i scenografija Milete Leskovca za predstavu *Da li je ovuda prošao mladi čovek* Pavla Hanuša, u režiji Borivoja Hanauske, SNP, Novi Sad, premijera održana 25. aprila 1957)

⁴ Don Rubin, Peter Nagy & Philippe Rouyer (ur.): *The World Encyclopedia of Contemporary Theatre*: Europe, Routledge, London, 1994, str. 750.

⁵ Tada su sa nama bili i Miomir Denić i Petar Pašić i Erih Deker – prijatelji i saborci Vlade Marenića iz Narodnog pozorišta, kojih, takođe, više nema.

⁶ U okviru projekta OISTAT-a „World Scenography Book”, koji vode Peter MeKinon (Peter McKinnon) i Erik Filding (Eric Fielding)

⁷ Narodno pozorište Sombor, premijera 20. oktobra 1975, kostimografija Branke Petrović.

⁸ Vladimir Marenić: *Moja scenografija*, Narodno pozorište, Beograd 1999.

⁹ Olga Milanović: *Vladimir Marenić, scenograf i kostimograf*, Muzej pozorišne umetnosti Srbije, Beograd 1991.